

Handläggare
Johan Seuffert
Telefon: 08-50828945

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2019-06-11, p. 21

Fleet management statusrapport 2019

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens rapportering

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Sedan 2016 har miljöförvaltningen ansvarat för Stockholms stads koncernövergripande fordonshantering. Detta sker genom fleet managementfunktionen. Nedan beskrivs nuläge samt vilka effekter införandet har gett koncernen.

Fleet managementfunktionen har under åren 2016-2018 arbetat med att implementera kategoristyrning samt att förverkliga kommunkoncernens antagna fordonsstrategi och riktlinjer för fordonshantering. Sammanfattningsvis innebär detta att skapa rutiner och processer för:

- inköp av fordon genom en årlig förnyad konkurrensut-sättning
- finansiering av fordon genom finansiell leasing samt inköp av lätta lastbilar med separat flak och hytt
- införa extern fordonsadministration
- upphandla elbilspool
- arbete med omflyttning internt av fordon och nya rutiner för avyttring
- upphandla auktionsförrättare för fordon

- kartlägga hemtjänstens fordonsanvändning och arbetat med att få in flera elbilar inom hemtjänsten
- erbjuda koncernen test av elbilar och ellassisterade lastcyklar
- utvidga samarbetet med andra kommuner

Förvaltningen har genom enkäter till bolag och förvaltningar och externt till leverantörer utvärderat arbetet och på så sätt kunna anpassa och förfina processerna. Resultatet från enkäterna visar på att funktionens arbete behövs och uppskattat internt. Genom arbetet som förvaltningen bedriver uppfattas koncernen som en påläst och professionell beställare av leverantörerna.

Genom införandet av fleet management-funktionen har kommunkoncernen åstadkommit betydande förenklingar och effektiviseringar vilket i sin tur har lett till minskade utgifter för kommunkoncernen om minst 8-12 miljoner kronor under åren 2017 och 2018 .

Bakgrund

Sedan 2016 har miljöförvaltningen haft huvudansvaret för stadens övergripande fordonsarbete genom fleet-management funktionen (beslut i kommunfullmäktige den 2 november 2015 ärende 2015:119 RI+V, Dnr 129-1408/2015).

Av kommunfullmäktiges beslut i november 2015 framgår följande:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden får i uppdrag att i samråd med stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB utarbeta ett förslag till en långsiktig strategi för hantering av fordon för kommunkoncernen Stockholms stad i enlighet med vad som sägs i utlåtandet. Förslaget till strategi ska omfatta förmånsbilar och inriktningen är att tidigare riktlinjer för förmånsbilar ska ersättas.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden får i uppdrag att överväga inrättade av en central funktion med ansvar för utförande av kommunkoncernens gemensamma fordonshantering i enlighet med vad som sägs i utlåtandet.
3. Finansiering av miljö- och hälsoskyddsnämndens kostnader om 2,0 mnkr för år 2016 beaktas i samband med upprättande av ärendet ”Avstämning av mål och budget 2016”.

Miljöförvaltningen inrättade funktionen i samband med verksamhetsplanen 2016. Två personer ansvarar för uppdraget genom omfördelning av arbetsuppgifter internt samt en nyrekrytering.

Pilot för kategoristyrning

Under 2016 fick miljöförvaltningen förfrågan från stadsledningskontoret som ville använda fleet management funktionen som en första pilot för att prova arbetssättet kategoristyrning. Kategoristyrning innebär att genom analys av data för tidigare gjorda inköp i kombination med analys av nuvarande behov och av vad marknaden kan erbjuda, anpassa kraven så att bästa möjliga resultat uppnås. Kategorin fordon har ett kategoriteam som leds av miljöförvaltningen och har representanter från serviceförvaltningen, trafikkontoret, Stockholm Vatten och Avfall samt Familjebostäder. Till varje kategori finns även ett kategoriråd. I kategorirådet för fordon finns representanter från miljöförvaltningen, Stadshus AB, serviceförvaltningen och stadsledningskontoret.

Fordonsstrategi och riktlinjer

Kommunfullmäktige antog den 20 mars 2017, på förslag av miljö- och hälsoskyddsnämnden och efter bred remiss i staden, ”Fordonsstrategi för kommunkoncernen Stockholms stad, (Dnr 129-1092/2016) med tillhörande riktlinjer ”Riktlinjer för hantering av fordon för kommunkoncernen Stockholms stad”.

Av riktlinjerna framgår att förvaltningen ska införa en fleet management-funktion:

”För att uppnå en optimal styrning av stadens fordonshantering ska miljöförvaltningen tillhandahålla en fleet managementfunktion. Fleet-management funktionen har ett övergripande ansvar för fordonsområdet inom Stockholms stad. Det innebär att fleet-management funktionen ska ansvara för att ta fram kommunkoncernens långsiktiga strategi avseende fordon och riktlinjer kopplade till denna strategi. Riktlinjerna omfattar bl.a. riskhantering, kostnader och handhavande av Stockholms stads fordon. Fleet-management-funktionen ska ta fram förslag på revideringar av strategi och riktlinjer. Funktionen har vidare ett samlat ansvar för avtalsvård och uppföljning av samtliga avtal inom fordonsområdet.”

Förvaltningen har utvecklat en gemensam intranätssida för fordonsansvariga för att på ett enkelt och effektivt sätt få ut samlad och enhetlig information i alla de frågor som funktionen hanterar.

Årlig förnyad konkurrensutsättning (FKU) för inköp av fordon
Stockholms stad (alla förvaltningar och en majoritet av bolagen) är anslutna till SKL Kommentus Inköpscentrals AB:s (SKI) ramavtal för fordon. Staden är dessutom ansluten till SKI:s drivmedelsavtal. Inför 2017 inhämtade funktionen behovet av fordon inom hela koncernen genom referensgrupper och individuella samtal med koncernens olika fordonsansvariga. Detta arbete resulterade i en gemensam grund för vilken typ av utrustning stadens fordon ska ha. Detta blev samtidigt underlag för den första gemensamma FKU för personbilar, lätta lastbilar samt minibussar. Personbilarna var fördelade på tre olika storlekar (liten, mellan och stor).

En gemensam FKU ger en rad fördelar i jämförelse med att som tidigare låta enskilda förvaltningar och bolag göra egna separata avrop. Den ekonomiska fördelen i form av lägre inköpspris/leasingavgift är den som är lättast att påvisa. I tabellen nedan redovisas en jämförelse mellan SKI:s standardavtal och stadens gemensamma FKU. Vid enskilda avrop tidigare år fick alla standardavtalet, Genom den FKU har större rabatter och billigare pris erhållits.

Fordonsmodell	SKL rabatt i %	Rabatt FKU i %	Antal bilar beställda	Bilpris i tkr innan rabatt	SKL rabatt i tkr	FKU rabatt i tkr	Ökad rabatt i tkr
Nissan e-NV200	11	25	90	305	33	76	3 837
VW Caddy	10	15	90	213	21	32	959
VW golf	17	19	37	196	33	37	145
MB Sprinter	18,5	22,6	40	358	66	81	586
Renault ZOE	8	23	51	281	22	65	2 148
Toyota Yaris	7	11	28	156	11	17	174
Total besparing							7 849

Tabell 1) Jämförelse mellan SKI:s standardrabatt och den rabatt och det pris staden erhållit genom fleet manager-funktionens FKU under år 2017 – 2018.

Beställning av fordon

Rutinbeskrivning och beställningsblankett har tagits fram för att enkelt kunna beställa nya fordon och samtidigt kunna se vad den totala kostnaden/månad blir för respektive fordon. Detta gör att verksamheterna som är i behov av fordon nu sparar många timmar i tid i jämförelse med tidigare beställningsarbete.

Kommunkoncernen har även anslutit sig till ett avtal via SKI för vagnparksfinansiering. Detta har resulterat i att koncernen nu har ett avtal med Volkswagen Finans om finansiell leasing, med en räntemarginal om 0.75 punkter som utgår ifrån Stibor 90 dagar samt inga

ytterligare tillkommande avgifter så som, uppläggnings- och faktureringsavgifter.

Tidigare tecknade förvaltningarna samt bolagen själva leasingavtal gällande finansiering med många olika finansbolag. Villkoren i leasingavtalen var mycket varierande gällande räntor. Från 0,75 % upp till över 7 % samt i flertalet avtal debiterades en uppläggningsavgift på 500 - 600 kr per kontrakt. Utöver detta tillkom även månatliga faktureringsavgifter på omkring 50 kr per faktura. Räntorna i dessa kontrakt har även haft godtyckliga kopplingar till olika parametrar som t.ex. ”allmänna ränteläget” och ”förnärvaranderänta” istället för nuvarande Stibor 90 dagar som är en bruklig och etablerad räntekoppling.

Övergången till den upphandlade leverantören Volkswagen finans uppskattas ge kommunkoncernen minskade utgifter om ca 700 000 – 1 400 000 kr, beroende på räntekoppling och räntemarginal samt övriga avgifter.

Elbilpool

Förvaltningen har arbetat sedan 2016 för att möjliggöra en koncernövergripande bilpool. Bilpoolen är del av fordonsstrategin och den bidrar till en effektivare fordonsflotta genom färre, bättre nyttjande och miljövänliga fordon. Serviceförvaltningen genomförde upphandlingen under 2017-2018. Förvaltningen har formulerat kravställningen och även bidragit genom att hålla dialogen med marknaden och besvara tekniska frågor innan och under upphandlingen.

Stockholms stad tecknade avtal med Sunfleet i september 2018 och implementeringsperioden påbörjades därefter. Förvaltningen är ansvarig för implementering av avtalet, inklusive kontakten mellan leverantören och alla avropsberättigade verksamheter. Miljöförvaltningen ansvarar även för utvärdering och uppföljning av bilpoolen, som sker kvartalsvis.

Bilpoolen avser endast elbilar Renault Zoe. Elbilarna kostar 34,5 kr/timme, vilket innebär en kostnad på en tredjedel jämfört med motsvarande leasingbilar.

Bilpoolen invigdes i mars 2019 i Arenagaraget. SISAB var först med att få 11 elbilar som placerades i Arenagaraget, Globen. Idag finns det totalt 22 elbilar i Stockholm som alla anställda i staden får använda. Tekniska förvaltningarna och Stadsarkivet har tillgång till tre platser på Kungsholmen och Rinkeby-Kista har fått två elbilar i

Kista Entré. Elbilarna är även öppna för stockholmarna genom medlemskap hos Sunfleet.

Miljöförvaltningen har en pågående dialog med fler förvaltningar och bolag för att samordna intresse för bilpoolen. Förvaltningen utvecklar, samordnar och upprätthåller informationsinsatser via interna kanaler, såsom intranätet och nyhetsbrev till stadens chefer och upphandlare. Förvaltningen har även regelbunden kontakt med fordonsansvariga i samband med dedikerade frukostmöten.

Fordonsadministration

En extern fordonsadministrationstjänst har upphandlats. Under juni 2019 kommer koncernens samtliga fordonsfakturer styras om till en externt upphandlad leverantör (Leaseplan). Leaseplan kommer att granska alla fakturer i förhållande till de avtal staden har och sedan samlingsfakturera dessa månadsvis efter önskemål om ett fordon/faktura eller flera fordon/faktura till respektive bolag och förvaltning. Syftet med detta är att få bättre kontroll på att koncernen bara betalar det den ska och att få en bättre överblick över alla fordonskostnader.

Lånefordon och lånelastcyklar

Miljöförvaltningen har sedan 2010 köpt in och lånat ut elbilar inom koncernen för att få fler verksamheter att upptäcka fördelarna med elbil. Förvaltningen har under åren bytt ut denna bil under tre tillfällen och alltid sålt elbilen vidare inom staden till andra förvaltningar. Ca 80 % av alla förvaltningar och bolag som lånat elbilen har senare köpt/leasat egen elbil. Under 2018 beslutades att sälja den senaste eldrivna minibussen och ersätta denna med en eldriven lastcykel. En nyhet gick ut på stadens intranät att det nu fanns möjlighet att låna en elassisterad lastcykel inom staden för att se om detta skulle kunna vara något för verksamheten. Inom loppet av två veckor var lastcykeln utlånad under ett helt år. Ytterligare en lastcykel har köpts in och även den lånades ut inom koncernens verksamhet.

Avyttring och omplacering

En del i strategin har även varit att då en verksamhet inte längre har behov av ett fordon ska förvaltningen vara behjälplig med att undersöka om det finns andra verksamheter inom koncernen som har behov av fordonet. Detta har skett vid ett flertal tillfällen. T.ex. har miljöförvaltningens tidigare eldrivna buss sålts vidare internt till utbildningsförvaltningen, som nu använder den i projektet Naturskolan.

Skadeförebyggande arbete

Under 2017/2018 har miljöförvaltningen arbetat med att få koncernen mera medveten om vikten av att försöka förebygga och förhindra att skador uppkommer på koncernens fordon. Detta har skett genom workshops med alla fordonsansvariga i samarbete med Länsförsäkringar (leverantör av motorförstärkningar till koncernen) där förvaltningen gått igenom hur, när och varför de vanligaste skadorna uppstår och hur koncernen kan arbeta med att förebygga detta. Förvaltningen har även i samarbete med Länsförsäkringar varit ute hos olika verksamheter inom koncernen för att informera om detta och Länsförsäkringar har då kunnat redovisa hur just de verksamheternas skadestatistik ser ut. Förvaltningen har även initierat ett test med skadeförebyggande praktisk utbildning i samarbete med Gillingebanan. Där har stadens verksamheter kunnat gå en halvdagsutbildning för att på så sätt få fördjupad förståelse för arbetet.

Bidrag till laddinfrastruktur inom koncernen

Miljöförvaltningen har ansökt och beviljats 4,8 miljoner kronor från Klimatlivet för hela koncernen för att kunna köpa och installera laddinfrastruktur för koncernens elbilar och laddhybrider. Genom att detta görs vid ett tillfälle för hela koncernen sparas tid och resurser bland koncernens verksamheter.

Kartläggning av fordon inom stadens hemtjänstverksamhet

Sommaren 2018 kartlades hemtjänstens fordon inom staden. Syftet var att få en bättre översikt av vilken typ av fordon som användes, hur de används och se om det var möjligt för hemtjänsten att börja använda elbilar. Kartläggningen visade att många delar av stadens hemtjänstverksamhet har goda förutsättningar för att börja använda elbilar. Efter kartläggningen har förvaltningen ordnat ett test av elbil inom Spånga-Tensta hemtjänst som jobbar treskift. Detta innebär att bilen endast är vid sin ordinarie parkeringsplats ca två timmar om dygnet. Under andra halvan av 2019 kommer även en kartläggning av fordonen hos de privata leverantörerna av hemtjänst inom staden att ske i samarbete med äldreförvaltningen, för att på sikt kunna ställa högre krav även på dessa leverantörers fordon.

Intern och extern enkätundersökning

För att utvärdera och utveckla arbetet med fordonshanteringen och kategoriteamets arbete samt förstå verksamheten bättre, har ett antal enkäter gjorts ett par år i rad. Det skickas ut två enkäter samtidigt, en till fordonsansvariga och en till fordonsleverantörer. Enkäten till fordonsansvariga syftar till att mäta fordonsansvarigas uppfattning

om styrning av fordonshanteringen i staden. Enkäten till fordonsleverantörer syftar till att mäta hur staden uppfattas som avtalspart.

De senaste enkäterna behandlade upplevelser av funktionens arbete år 2018. Frågorna har en gradskala för att ge betyg samt ett fritextfält för respondenten att lämna kommentarer. Enkäterna för 2018 har jämförts med enkäterna för 2017 och 2016. Antalet respondenter (cirka 46 % 2016, 73 % 2017 och 2018) anses godtagbart.

De interna enkätfrågorna har fått en positiv svarsutveckling där graderingen i genomsnitt gått från 3 till 5 på en 6-gradig skala. En slutsats är att förvaltningar och bolag anser att tydlig central styrning är bra förutsatt att hänsyn tas till verksamheter som kräver anpassningar. Ytterligare en viktig slutsats är att förvaltningarna inte alltid har resurser att följa de riktlinjer och rutiner som arbetats fram centralt.

Den externa enkäten är svårare att tolka vilket har flera anledningar. Det har tidigare funnits som alternativ att svara anonymt ifall så önskas, i 2018 års enkät är den möjligheten borttagen. Enkäten skickades för 2018 endast ut till leverantörer som har ett aktuellt avtal med staden, tidigare skickades den till leverantörer som haft avtal med staden och fortfarande har fordon från staden på avtal knutna till sig. Antalet respondenter (40 %) anses lågt för 2018 års enkät. Samtliga svarsalternativ har fått ett ökat betyg från 3,5 cirka till 5,9 på en 6-gradig skala. Det är oklart varför betyget ökat så kraftigt eftersom inga kommentarer lämnats i fritextfält. Om man bortser från de tolkningssvårigheter som anges ovan tyder resultatet på att staden uppfattas som en mycket god avtalspart.

Fordonsflottans sammansättning inom kommunkoncernen 2018

Vid utgången av 2018 hade Stockholms stad gemensamt en fordonsflotta med 909 fordon av vilka ca 5 procent var specialfordon. Övriga fordon var till 98 procent miljöbilsklassade enligt stadens definition vid inköpstillfället. Förutom vissa specialfordon var alla nyinköpta fordon under 2018 miljöbilsklassade. 2018 bestod flottan av 18 procent elbilar, 51 procent biogasfordon, 12 procent etanolbilar, 10 procent laddhybrider, samt små fossilbilar (hybrider, diesel och bensinbilar) på sammanlagt 9 procent. Kommunkoncernen har sedan dess inhandlat nya eldrivna lätta transportbilar och förvaltningens tidigare arbete med att demonstrera elbilar för hemtjänsten har lett till att flera av dessa har köpt in elfordon.

Kommunalt samarbete med kranskommuner

Förvaltningen initierade och startade ett nätverk för fordonsfrågor med kranskommunerna under 2018. Det har hittills varit tre träffar inom nätverket. Syftet med nätverket är kunskapsutbyte och informations-spridning. Träffarna har hittills varit mycket uppskattade.

Samarbete med andra aktörer

Förvaltningen blir ofta inbjuden att vara med i SKI:s referensgrupper när det gäller olika fordonsrelaterade upphandlingar. Detta är ett viktigt forum för att kunna påverka vad som efterfrågas i upphandlingar.

Uppmärksammat nationellt

Stockholms stad har för sjätte året i rad fått första pris för bästa miljöbilsflotta i Miljöfordonsdiagnos (vinnaren presenteras under maj 2019). Miljöfordonsdiagnos är ett webbverktyg som hjälper till att granska kommuners och landstings fordonsflottor. Miljöfordonsdiagnos är också en årlig tävling där resultaten i de olika kategorierna betygsätts och vinnare utses.

Kommande arbete

Just nu pågår arbete med upphandling av elektronisk körjournal och avyttring av koncernens fordon via auktionsförfarande. Inom kort kommer upphandling av hyrbil att påbörjas. Utöver upphandlingar pågår ständigt ett arbete med rådgivning och att se över rutiner för att effektivisera och göra arbetet för koncernens många fordonsansvariga enklare.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att hantera en fordonsflotta på nästan 1 000 fordon på ett miljömässigt, kostnadseffektivt och rationellt sätt kräver expertis. Genom införandet av fleet management-funktionen har kommunkoncernen åstadkommit betydande förenklingar och effektiviseringar vilket i sin tur har lett till minskade utgifter för kommunkoncernen om minst 8-12 miljoner kronor under åren 2017 och 2018 .

Förvaltningen har genom enkäter till bolag och förvaltningar och externt till leverantörer utvärderat arbetet och på så sätt kunnat anpassa och förfina processerna. Resultatet från enkäterna visar på att funktionens arbete behövs och uppskattas internt. Genom funktionen uppfattas koncernen som en påläst och professionell beställare av leverantörerna.

Slut.